

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI RAHBARLARINING KASBIY KOMPONENTINI SHAKLLANTIRISH USULLARI

Djalilova Madina Botirovna
Qo'qon universiteti magistri

Annotatsiya: Ushbu maqoladada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqarish tizimini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan professional komponentni rivojlantirishning muhim jihatlarini o'rganildi. Maktabgacha ta'lim rahbarlarining ko'nikmalari, bilimlari va malakalarini oshirish uchun qo'llaniladigan turli usullarni tahlil ostiga olindi. Maqolada nazariy asoslar va amaliy tushunchalar kombinatsiyasiga asoslanib, yetakchilik fazilatlarini rivojlantirish, samarali muloqotni rivojlantirish va ijobiy tashkilot madaniyatini targ'ib qilish strategiyalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda yetakchi maktabgacha ta'lim muassasalarining o'ziga xos vazifalari va mas'uliyatiga moslashtirilgan, har tomonlama rivojlangan malaka oshirish dasturi muhimligi ta'kidlangan. U maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarida istiqbolli yetakchilik, qaror qabul qilish qobiliyati va moslashuvchanlikni singdirish uchun qo'llaniladigan metodologiyalarning har tomonlama tahlilini taqdim etadi. Bundan tashqari, maqolada erta bolalik ta'limi sohasida malakali va istiqbolli rahbarlarni shakllantirishda uzluksiz o'rganish va reflektiv amaliyotlarning ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Kasbiy rivojlanish, maktabgacha ta'limda yetakchilik, liderlik qobiliyatlarini shakllantirish, ta'lim tashkilotini boshqarish, yetakchilik usullari, tashkiliy yetakchilik, kasbiy o'sish, ta'lim yetakchiligi, liderlik fazilatlarini.

Kirish

Erta yoshdagi bolalar ta'limining shakllantirishda maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarining roli bizning eng yosh o'quvchilarimizning kelajagini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu rahbarlarning mas'uliyati ma'muriy vazifalardan ancha kengroq - ular maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv, hissiy va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi tarbiyaviy muhitni yaratishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu rahbarlarning samaradorligini ta'minlash uchun ularning professional tarkibiy qismlarini shakllantirishda qo'llaniladigan usullarni o'rganish - ularni yuqori sifatli ta'lim va yo'l-yo'riqlar bilan ta'minlash uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va munosabatlar bilan jihozlash zarur.

Tadqiqotimizda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rahbarlarning kasbiy tarkibiy qismini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan strategiya va yondashuvlarning murakkab jihatlarini tahlil qildik. Turli usullar va strategiyalarni o'rganish orqali biz maktabgacha ta'lim sharoitida yetakchilikning ko'p qirrali o'lchovlarini yoritishni va kichik yoshdagi bolalar ta'limida yetakchilikning murakkabligini boshqarish uchun

zarur bo'lgan muhim ko'nikmalar, bilim va malakalar haqida tushuncha berishni maqsad qilganmiz. Global miqyosda qo'llaniladigan turli xil metodologiyalarni o'rganish orqali biz ushbu sohada malakali va har tomonlama bilimga ega bo'lgan rahbarlarni rivojlantirishga hissa qo'shadigan eng yaxshi tajribalarni yoritishni rejalashtirdik. Maktabgacha ta'limda yetakchilik ma'muriy vazifalardan tashqariga chiqadi; u bolaning rivojlanishi, pedagogik yondashuvlar va inklyuziv va tarbiyalovchi ta'lim muhitini yaratish qobiliyatini chuqur tushunishni o'z ichiga oladi. Doimiy ravishda rivojlanib borayotgan sohada uzluksiz o'rganish va moslashish muhim ekanligi, rahbarlarning kasbiy mahoratini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan metodologiyalarni ochish, eng ilg'or ta'lim nazariyalarini joriy etishdan boshlab, real yetakchilik ko'nikmalarini amalda qo'llashgacha bo'lgan yo'l maktabgacha ta'lim sohasida malakali yetakchi kadrlarni shakllantirish yo'lida ushbu ixtisoslashgan sektorga xos bo'lgan noyob muammolar va imkoniyatlarni hisobga olgan holda yaxlit yondashuvni o'z ichiga oladi.

Adabiyotlar tahlili

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining samaradorligi va nufuzini oshirishda pedagog kadrlarning salohiyati eng zarur komponent hisoblanadi. Salohiyatli va komponentli kadrlar bilan ta'minlangan muassasada ta'lim mazmunini amalyot bilan bog'lagan holda sifatli mashg'ulotlarni tashkil etilishi kafolatlanadi. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachi-pedagoglari kasbiy-shaxsiy sifatlarni tarkib toptirish, ularni istiqboldagi pedagogik faoliyatga tayyorlash, bo'lajak tarbiyachilarda innovatsion, kreativ tayyorgarlikni shakllantirish kasbiy ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari ko'plab olimlar tomonidan keng doirada tadqiq etilgan. Xususan, Ibragimova Gulsanam Nematovna bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini kasbiy innavatsion faoliyatga tayyorlash tizimi, Xushnazarova M.N. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining kasbiy kompetentligini takomillashtirish va Gaynazarova Gulbahor Abdullayevna malaka oshirish jarayonida maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilari kasbiy kompetentligini rivojlantirish kabi mavzularda ilmiy tadqiqot ishlari olib borishgan. Ushbu pedagog olimlar o'z tadqiqot ishlarini turli maktabgacha ta'lim tashkilotlarining tarbiyachi-pedagoglari ish faoliyatlarini o'rganish davomida olib borgan bo'lib biz ham o'z tajriba-sinov ishlarimizni Farg'ona viloyati Qo'qon shaxar 11-sonli maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachi-pedagoglari ish faoliyatlarini o'rgandik. Buning uchun faoliyatimiz

doirasida avvalambor maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachi-pedagoglari va ularning guruhidagi tarbiyalanuvchi maktabgacha yoshdagi bolalar bilan tanishib, tarbiyachi-pedagoglar ish faoliyatini kuzatdik. Keying bosqichda esa tarbiyachi-pedagoglari, tarbiyalanuvchi maktabgacha yoshdagi bolalar hamda ularning ot-onalari bilan anketa-so'rovnoma olib bordik va taxlil qildik. Faoliyatimiz doirasida maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachi-pedagoglarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning omillari mavzusida olib borilgan ilmiy tadqiqot ishlari, ushbu mavzuda chop etilgan maqola, darslik va o'quv qo'llanmalarni o'rgandik va tadqiqotimiz davomida maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachi-pedagoglarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning omillarini ikki turga bo'lib o'rgandik sub'ektiv (ichki) va ob'ektiv(tashqi) omillar. Har bir tarbiyachi o'z kasbiy kompetentligini rivojlantirish jarayoni avvalo o'z ustida ishlash, o'z- o'zini nazorat qilish bilan birgalikda pedagogik jarayonning qay tarzda yaratilgani va albatta pedagoglar jamoasining tarkibi ham o'z ta'sirini ko'rsatmay qolmaydi. Shu o'rinda E.V. Taranovning pedagogik muhitga moslashishga shunday ta'rifi yodimizga tushadi: "...shaxsning tashkilotning vazifalari, an'analari va istiqbollariga barqaror ijobiy munosabatini shakllantirish jarayoni, bu jarayon davomida shaxs o'zi uchun yangi faoliyatda faol ishtirok etadi, shaxslararo munosabatlar tizimi, ijtimoiy. -tashkilotning siyosiy va madaniy hayoti, u erda o'zini o'zi anglash uchun sharoit topadi va yangi muhitni uning hayotiy faoliyatining asosiga aylantiradi".

Metodologiya

Ushbu tadqiqotni amalga oshirishda ayrim tadqiqot usullaridan foydalandik. Jumladan Farg'ona viloyati Qo'qon shahar maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlaridan mavzu doirasida so'rovnoma ishlarini olib bordik.

So'rovnomada quyidagicha savollar bilan murojaat qildik:

1. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarining kasbiy kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismlari nimalardan iborat?
2. Hozirda rahbarlarda ushbu komponentlarni shakllantirishning qanday usullari mavjud?
3. Ushbu mavjud usullarning kuchli va zaif tomonlari qanday?
4. Maktabgacha ta'limda samarali yetakchilikni rivojlantirish bo'yicha qanday tendensiyalar va ilg'or tajribalar paydo bo'lmoqda?

Xulosalardan kelib chiqib, maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarining kasbiy tarkibiy qismini shakllantirish jarayonini takomillashtirish bo'yicha qanday tavsiyalar berish mumkin?

Suhbat usuli - Mavjud amaliyotlar va muammolar haqida tushunchaga ega bo'lish uchun tajribali rahbarlar, o'qituvchilar va siyosatning manfaatdor tomonlari bilan yarim tizimli suhbatlar olib bordik.

Tematik tahlil - Intervyu va kuzatish ma'lumotlarida takrorlanadigan mavzular va fikrlarni aniqlash uchun tematik tahlildan foydalandik.

Natijalar

Olib borilgan tadqiqot ham miqdoriy, ham sifat ma'lumotlariga asoslanib, joriy amaliyotlar, ularning samaradorligi va takomillashtirish uchun potensial yo'nalishlar bo'yicha keng ko'lamli istiqbollarni taklif etadi.

Kasbiy kompetensiyaning asosiy komponentlari:

Tadqiqot natijasida maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining kasbiy kompetensiyasini tashkil etuvchi bir nechta asosiy yo'nalishlarni aniqladi:

Pedagogik yetakchilik: Bola rivojlanishi, o'rganish nazariyalari va samarali o'qitish amaliyotini chuqur tushunish.

O'quv dasturlarini ishlab chiqish: Milliy standartlarga mos ravishda ishlab chiqishga mos o'quv dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish qobiliyati.

Tashkiliy boshqaruv: Byudjet tuzish, xodimlarni rejalashtirish, resurslarni taqsimlash va ob'ektlarni boshqarish ko'nikmalari.

Hamkorlik va muloqot: Xodimlar, ota-onalar va jamiyat manfaatdor tomonlari bilan samarali muloqot.

Ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish: Dastur samaradorligini baholash va takomillashtirish bo'yicha harakatlarni xabardor qilish uchun ma'lumotlardan foydalanish.

Axloqiy yetakchilik: Kasbiy etikaga rioya qilish va tashkilot ichida ijobiy qadriyatlarini ilgari surish.

Tahlil asosida tadqiqot takomillashtirish bo'yicha quyidagi tavsiyalarni taklif qiladi:

- Aralashtirilgan ta'lim va murabbiylik kabi ilg'or tajribalarni o'z ichiga olgan, barcha asosiy kompetensiyalarga qaratilgan yetakchilikni rivojlantirish bo'yicha kompleks dasturlarni ishlab chiqish.

- Strategik hamkorlik va moliyalashtirish tashabbuslari orqali murabbiylik va murabbiylik imkoniyatlaridan foydalanish imkoniyatini oshiring.

- Rahbarlar o'rtasida o'rganish va bilim almashishni osonlashtirish uchun jonli amaliyot hamjamiyatlarini rivojlantirish.

- Yetakchilikni rivojlantirishning turli usullarining samaradorligini baholash va doimiy takomillashtirishni xabardor qilish uchun doimiy tadqiqot va baholashni o'tkazish.

Xulosa

Ushbu tadqiqotda maktabgacha ta'limda yetakchilarning hal qiluvchi rolini o'rganib, ularning kasbiy malakasini rivojlantirishning turli usullarini ko'rib chiqildi. Tadqiqot jarayonida pedagogik tajriba, o'quv dasturlarini ishlab chiqish, tashkiliy boshqaruv va samarali muloqotni o'z ichiga olgan ushbu yetakchilikning ko'p qirrali xususiyatini tahlil ostiga olindi. Qilingan tadqiqotd rasmiy trening, murabbiylik va harakatlarni o'rganish kabi mavjud usullarning kuchli va zaif tomonlarini ochib berdi, shu bilan birga aralash ta'lim, amaliyot hamjamiyatlari va yetakchilik murabbiyligi kabi istiqbolli tendentsiyalarni yoritib berdi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida yetakchilikni rivojlantirish bo'yicha aniq tavsiyalar ishlab chiqildi. Taklif etilayotgan chora-tadbirlar turli usullarni o'zida mujassam etgan, yuqori sifatli ta'lim va qo'llab-quvvatlashdan foydalanish imkoniyatini ta'minlovchi hamda o'quv hamjamiyatida yetakchilar o'rtasida hamkorlikni rag'batlantiradigan kompleks yondashuvlarni ta'kidlab o'tishga harakat qildik.

Maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarining kasbiy malakasini oshirishga sarmoya kiritish oddiygina individual rivojlanish masalasi emas; bu farzandlarimizning kelajagiga qo'yilgan strategik sarmoyadir. Kerakli bilim, ko'nikma va hamkorlik ruhi bilan jihozlangan yetakchilarni tarbiyalash orqali biz yosh onglarni tarbiyalaydigan va quvvatlantiruvchi, ularni ertangi kunning ishonchli va qobiliyatli shaxslari qilib shakllantiradigan yuqori sifatli erta bolalik ta'lim muhitini yaratishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan Davlat talablari. – T.:2018.
2. Uljaevna, U. F. (2020). Didactic games in preschool educational system. Проблемы
3. JS Ikromjonovna. (2023). MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNING O‘YIN KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 586-588
4. SI Jumanova, G Mullaboyeva. BOLALARNI MAKTAB TA’LIMIGA TAYYORLASHDA SHARQ VA G‘ARB ALLOMALARINING QARASHLARIDAN FOYDALANISH
5. SI Jumanova, D Asqarova.(2023). MAKTABGACHA TA’LIMDA TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINING KREATIV FIKRLASHINI O‘STIRISHDA STEM TA’LIMINING O‘RNI Educational Research in Universal Sciences 2 (15), 377-381
6. Qo, J.S.I.,& Gulbahor,M. (2023). MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA TARBIYALANUVCHILARNI MAKTAB TA’LIMIGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 8, 98-100.
7. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.
8. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA’LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O‘RNI. *YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 113-118.
9. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). THE ROLE OF WTO IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 140-148.
10. Axadjon o‘g‘li, A. A., & Maxliyoxon, O. D. (2024). JSTGA A‘ZOLIKNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA VA TA’LIMGA IJOBIY TA‘SIRI. *Analysis of International Sciences*, 2(1), 95-102.
11. Maxliyoxon, O., & Mohiraxon, T. (2024). BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA VA BADIY O‘QISHDA RAQAMLI TEXNLOGIYALARDAN FOYDALANISH. *YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 99-103.
12. Maxliyoxon, O., & Mohizarxon, T. (2024). BADIY O‘QISH FANINING TALABALAR UCHUN AHAMIYATI. *YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 17-19.

13. Maxliyoxon, O., & Marifatxon, A. (2024). BADIY O 'QISH VA DRAMA FANINING BOSHLANG 'ICH TA'LIMDAGI O 'RNI. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INOVOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 104-108.
14. Mahliyo, R. Z., & Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA AKTYORLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INOVOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 109-112.
15. Axadjon o'g'li, A. A., & Murotovich, M. F. (2023). RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA RAQAMLI IQTISODIYOT SIYOSATI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 294-298.

